

СТАНОВИЩЕ

От проф. д-р Ростислав Йовчев, преподавател по пиано
в Теоретико-композиторския и диригентски факултет в
НМА „проф. Панчо Владигеров“

за докторската дисертация на на редовния докторант у
ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград

ЕЛЕНА БОРИСЛАВОВА ЧУЧУГАНОВА

на тема

„Компютърни музикални игри за формиране на метроритмичен усет у
учениците в началния етап на основното образование“

Професионално направление 1.3 Педагогика на обучението по...

Музикалната педагогика в течение на векове използва сравнително консервативни методи за обучение на възпитаниците си. Като изключим някои съвсем архаични такива, дори в края на ХХ век, редица педагози, особено по музикални инструменти работеха по една утвърдена с векове система, която даваше безспорни резултати. Това е така поради силното въздействие на музиката като изкуство, което изисква от бъдещите му творци да бъдат високо талантливи и сериозно мотивирани.

Не така опростено изглеждат тези въпроси в общото образование, където на предмета музика се гледа като на нещо не така необходимо за изграждане на личността, за разлика от навлизащите с максимална сила и атрактивност (особено за младите хора) нови електронни предизвикателства. Те изместват до голяма степен музиката като живо присъствие, а напоследък, около Ковид истерията, по света музиката предавана онлайн стана основна действаща сила.

Оказва се обаче, че големите възможности на електронната среда и най-вече на компютрите могат да си „сътрудничат“ успешно с общото образование и най-вече с началното. Компютърните музикални игри могат успешно да бъдат използвани за формиране на базисни музикални умения у подрастващите, като ги мотивират далеч по-успешно в техните занимания.

Едно напълно съвременно и най-вече навременно изследване в тази област прави докторантът в ЮЗУ „Неофит Рилски“ Елена Чучуганова под ръководството на опитен и широко скроен музикант какъвто е проф. д.изк.

Йордан Гошев. Те се насочват към възможностите за формиране на метроритмичен усет у най-малките ученици, възползвайки се от възможностите на компютърните игри.

Последната една година разкри колко актуална може да е подобна тема в условията на пандемичен lockdown и принуждаване на учениците да работят през компютъра. Липсата на жив контакт с преподавателя трябва да бъде заменена с достатъчно занимателен и същевременно професионално издържан еквивалент в наложената от обстоятелствата електронна среда.

Докторантката много ясно изтъква недостатъчното изследване на проблема за обучението чрез компютърни музикални образователни игри у нас, *„липсата на разбиране за актуалността на проблема за разработване на компютърни образователни игрови приложения“* (цитат). Вследствие тази констатация, тя набелязва и целта на изследването – *„установяване ефективността на компютърните музикални игри за формиране на метроритмичен усет у учениците в началния етап на основното образование.“* (цитат).

Освен анализ на съществуващите образователни програми, Чучуганова си поставя за цел и да разработи *„компютърни музикални игри за формиране на метроритмичен усет, съобразени с нуждите на българското общообразователно училище и по-конкретно с учебната програма по музика.“* (цитат). При това да направи и обучаващ експеримент, който да отговори на хипотезата на изследването – *„чрез използването на компютърни музикални игри, ще се постигне по-ефективно формиране на метроритмичния усет“* (цитат).

Докторантката разполага аналитичния текст в три глави, след което прави заключение, следвано от приложения.

Първата глава логично стъпва на базата на изясняването на психологическите аспекти на компютърните игри. Това е важно условие за по-нататъшни аналитични действия, защото разкрива в поредица подглави въздействието им върху *„психиката и психическото развитие.“*, *метод на изследване и терапия.*“ и след очертаването на типологията им (*резултат на анализа на научната литература са изведени няколко модела на диференциране, основани на различни принципи, разработени в България и в чужбина.*) се достига постъпателно до педагогическите им аспекти.

В следващите подглави, изследването систематизира основните ползи от този нов начин на педагогическа дейност, като се спира на

развиващите им функции, особеностите на потребителския интерфейс с оглед тяхната ефективност. Докторантката отделя специално място на особените критерии, свързани с тяхното съдържание и оттам най-важните принципи на тяхната типологизация.

Останалите подглавия прилагат библиографския подход, с оглед цялостната оценка и систематизация на образователните компютърни игри в България, насочването на изследването към музикалните такива, като погледът на докторантката се спира над 28 позиционирани в интернет пространството игри, които тя систематизира съобразно езика и двата вида игрови формати. Разгледани са музикалните дейности, които те предлагат, като е обърнато специално внимание на тези с включени компоненти за метротитмичев усет.

Считам като малък пропуск това, че една от първите успешни разработки в областта на компютърните игри в музиката в нашата страна „Приключенията на музикалните тонове и техните ноти“, „Музиката за всяко дете“ и др. с автор Милена Куртева, засягащи началното обучение по пиано, не са споменати. А някои от тези издания са с повече от две десетилетия давност.

Цялостната глава е подредена много ясно като систематично и естествено подготвя читателя към основната същност на разработваната тема.

Втората глава се обръща към традиционното понятие за метроритмичен усет, като докторантката се обръща към утвърдени с годините изследвания в областта на елементарната теория на музиката – учебниците на Парашкев Хаджиев, Б. М. Теплов, Л. Маазел и др. Чучуганова разглежда и понятието през призмата на амарикански музиколози, чийто възглед е напълно противоположен на европейския. Накратко се обръща внимание на трудовете на Далкроз, Золтан Кодай, както и българския принос - Пенка Минчева и Николина Огненска.

Във финала на тази глава, изследването се спира накратко над метроритмичния усет в съдържанието на учебните програмите по музика в началния етап на основното образование. Това е и основата бърху която се базира практическия експеримент на докторантката в следващата глава, прибавяйки приложението на компютърните музикални игри за формиране на метроритмичен усет.

Частта с основен приносен момент в доктората е третата глава, която представлява анализ на резултатите от експеримента. Важно условия за

верните изводи от него е наличието на тест за входно ниво, което установява ниско ниво на владеене на материала от учениците, които са обект на изследването. Това е допълнително сериозен мотив за Чучуганова да разработи 16 компютърни игри (общо за трети и четвърти клас), които да са в основата на емпиричната разработка на експеримента. Плюс на тази форма е и възможността игрите да се практикуват както в клас, така и в къщи (чрез специална онлайн платформа), особено актуално за сегашната пандемична обстановка.

Най-важните резултати от експеримента с компютърните образователни игри се концертират в следното:

а) след провеждането на експеримента се установяват подобрени отговори на въпроси свързани с метроритмичния усет и реакция към прослушваните откъси. В някои моменти, положителните отговори стигат до 100%. По този начин се установява най-важното - че с този иновативен подход се изпълнява най-важната педагогическа задача - подобряване на знанията на обучаваните.

б) атрактивност и занимателност на тази нова форма, която включва играта като обучителен елемент. Това създава и допълнителна мотивировка за класна и извънкласна дейност. *„те са близки до съвременния им мироглед оформен от компютърните технологии, които ги заобикалят.“* (цитат)

в) интервюто с учителите показва констатацията, че техните ученици са били *„по-активни, по-съсредоточени, по-емоционални.“* (цитат)

Заключението и финалните изводи на доктората са много прегледно подредени, синтезирано извеждайки основните постижения на изследването като теоретично и практично пособие. Целта е постигната, а доказаната хипотеза има важно значение за бъдещото практическо приложение на компютърните игри - *„ще се постигне по-ефективно формиране на метроритмичния усет у учениците и ще се създаде по-голям интерес в заниманието им с музика.“* (цитат).

Напълно приемам систематизираните приноси на дисертационния труд, а трите публикации отговарят на изискуемия от ЗРАСРБ брой. Би ми се искало те обаче да не са само в издания на ЮЗУ и да са „затворени“ за местно ползване, но и да се потърсят за в бъдеще и други издания в страната, или чужбина тъй като темата и извършените експерименти в

контекста биха представлявали интерес и на по-широк кръг музикални специалисти.

На базата на всичко казано дотук, както и на приложените автореферат и биографични данни, предлагам на уважаваното научно жури да присъди на **ЕЛЕНА БОРИСЛАВОВА ЧУЧУГАНОВА** образователната и научна степен „ДОКТОР“.

27 януари 2021г.

проф. д-р Ростислав Йовчев